

Inbreng Kunsten '92 voor Tweede Kamerverkiezingen

Cultuur maakt Nederland | Nederland maakt cultuur

Welzijn en welvaart zijn onlosmakelijk verbonden met cultuur en creativiteit. Onze culturele en creatieve sector is van uitzonderlijke kwaliteit en speelt een cruciale rol in het vormgeven van onze toekomst. De relevantie van de culturele en creatieve sector is drieledig: 1.) kunst, cultuur en erfgoed hebben een intrinsieke waarde 2.) de culturele en creatieve sector draagt substantieel bij aan diverse maatschappelijke onderwerpen en transities en 3.) met een bijdrage van € 25,5 miljard (3,7 % van het BNP) aan onze economie en 320.000 banen is de sector een economische factor van belang.

We streven naar een open en inclusieve sector, en dat vraagt van alle betrokkenen een nieuwe mentaliteit. De sector zelf heeft hiertoe een belangrijke stap gezet met het ontwikkelen van de [Fair Practice Code](#), die draait om de waarden solidariteit, transparantie, diversiteit, vertrouwen en duurzaamheid. Ook de overheid heeft een betekenisvolle rol in de transitie naar een eerlijke, gezonde, veilige en florerende culturele en creatieve sector. Om de impact van kunst, cultuur, erfgoed en creativiteit op ons welzijn en onze welvaart de komende jaren te vergroten, pleiten we voor erkenning van het groei- en investeringspotentieel van de sector. In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2023 presenteert Kunsten '92 acht punten als inbreng voor de politieke verkiezingsprogramma's.

1. Ruim baan voor maatschappelijke innovatie

Brede welvaart is het uitgangspunt voor alle regio's. Kunst en cultuur zijn cruciaal voor brede welvaart. Ze dragen immers bij aan sociale cohesie, identiteitsvorming, persoonlijke ontwikkeling, economische groei en gezondheid en andere maatschappelijke vraagstukken en transities. Neem deze sectoren daarom mee in gesprekken over brede welvaart en sociale innovatie. Maak budgetten die zijn gericht op maatschappelijke transities en het bereiken van brede welvaart ook toegankelijk voor makers en instellingen van kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector, zoals:

- **Cultuur op recept:** Kunst en cultuur hebben bewezen positieve effecten op de menselijke gezondheid. In verschillende landen wordt succesvol geëxperimenteerd met het concept 'cultuur op recept'. Neem cultuur op in de diagnose behandel combinatie (DBC). Dit bevordert preventieve gezondheidszorg en voorkomt maatschappelijke kosten op de lange(re) termijn.
- **Creativiteit als katalysator:** De culturele en creatieve sector levert met haar [ontwerpde aanpak](#) en verbeeldings- en communicatiekracht een unieke en inclusieve bijdrage aan het aanpakken van verschillende maatschappelijke uitdagingen. Bijvoorbeeld aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Wijs een [maatschappelijke opdracht](#) toe aan deze sector en compenseer haar daarvoor. Zo wordt een dubbel doel gediend.
- **Erfgoed als uitgangspunt:** Betrek de erfgoedsector bij opgaven als woningbouw, energietransitie, landbouwtransitie, klimaatadaptatie, bereikbaarheid en mobiliteit en leefbaarheid. Zie het [Erfgoedpamflet](#) voor concrete aanbevelingen.

2. Eén overheid: één wettelijk kader met voldoende middelen

Alle overheden in het Koninkrijk der Nederlanden delen het belang van een gezonde culturele en creatieve sector die voor alle inwoners in alle regio's van het Koninkrijk toegankelijk is. Hiervoor zijn de overheden gezamenlijk verantwoordelijk. Terwijl het rijk de 'wet op specifiek cultuurbeleid' heeft, ontbreekt deze wettelijke taak voor andere overheden. Verandering op korte termijn is noodzakelijk. De positie van gemeentelijk gefinancierde podia, muziekscholen, musea en producties wankelt binnen de keten, mede als gevolg van achterstallige indexatie, de impact van de corona- en energiecrisis en inflatie. Ook zijn de onderhandelingen over de dotatie van het rijk aan het gemeentefonds vanaf 2026 nog niet afgerond, waardoor lokale overheden in de aanloop naar 2026 in grote onzekerheid verkeren en scherpe keuzes moeten maken. Intensieve samenwerking tussen overheden is dus nodig:

- **Zorg voor een geormerkte en wettelijk verankerde taak of zorgplicht voor gemeenten en provincies** om blijvende toegang tot en bereikbaarheid van kunst, cultuur en erfgoed te waarborgen, met voldoende financiële middelen in de betreffende fondsen.
- **Kom tot een voorlopig convenant voor de periode 2025-2028.** Inmiddels deelt het Interprovinciaal Overleg (IPO) deze urgentie en staat open voor een gezamenlijk wettelijk kader voor cultuur met het rijk en een convenant in de aanloop daarnaartoe.
- **Verleng de cultuurnotaperiode met twee jaar:** Zes jaar geeft instellingen en makers minder administratieve lasten en meer rust en ruimte.

3. Vertrouwen

Het doel is een sterke en duurzame vertrouwensband op te bouwen tussen overheid en sector, zowel makers als instellingen, met behoud van hoge kwaliteit van kunst en cultuur als inzet. Streef naar een sector die makkelijker en vrijer kan opereren, zonder voorbehoud. Vertrouwen staat centraal in de [uitgangspuntenbrief](#) van staatssecretaris Uslu, naast rust en ruimte. Vertrouwen is binnen [brede welvaart](#) een indicator van subjectief welzijn en is een van de kernwaarden van cultuurbeleid en subsidieverlening. Deze waarde is ook vastgelegd in de [Fair Practice Code](#). Meer vertrouwen leidt tot minder administratieve lasten, en tot meer financiële ruimte voor het maakproces.

- **Laat vertrouwen het uitgangspunt zijn** voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve sector.

4. Cultuuronderwijs

Cultuuronderwijs is een hoeksteen voor cultuurbeleid. Investerings in het cultuuronderwijs zijn essentieel om alle Nederlanders gelijke kansen te geven om zich cultureel te ontplooiën en aan de samenleving mee te doen.

- **Zorg voor een betere samenhang** tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en -participatie, tussen po, vo en mbo, tussen de verschillende en nieuwe disciplines en tussen alle bestaande regelingen.
- **Verhoog de bijdrage voor de Cultuurkaart naar 25 euro per jaar per jongere** tussen 4 en 18 jaar, zodat we eindelijk de bezuiniging op jongeren en cultuur kunnen repareren.
- **Breid de Cultuurkaartfinanciering met het matchingsprincipe** uit naar het po en geeft die in het mbo een structureel karakter.
- **Geef de lokale culturele educatie organisaties een stevige wettelijke basis** zoals we dat ook met de bibliotheken hebben gedaan en haal financiële drempels weg voor kinderen en jongeren die opgroeien in armoede.

5. Een gezonde arbeidsmarkt

Ondanks vooruitgang op het gebied van Fair practice in de culturele en creatieve sector is er noodzaak tot verbetering. Veel kunstenaars en creatieve professionals ervaren financiële onzekerheid en werkdruk. Daarom zijn blijvende aandacht voor Fair practice en concrete acties nodig om de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector te verbeteren. De Fair Practice Code streeft naar een systeem waarin solidariteit, vertrouwen en transparantie de pijlers zijn. Het bevorderen van eerlijkheid en duurzaamheid creëert een betere en meer inclusieve cultuur in de sector. De overheid kan daarin een betekenisvolle rol spelen.

- **Besteed aandacht aan** arbeidsomstandigheden, sociale veiligheid, auteursrechten en sociale zekerheid van kunstenaars en creatieve professionals.
- **Zet impulsprogramma's in** voor duurzame professionele ontwikkeling en verbetering van de bedrijfsvoeringprocessen.
- **Stimuleer het indienen van een faire begroting:** laat subsidiënten aanvragers hierbij steunen, zonder hen hierop af te rekenen. Transparantie en vertrouwen zijn bouwstenen in de relatie tussen publieke en private subsidieverstrekkingen en organisaties.
- **Zorg voor een eerlijke waardering** voor de tijd en ruimte die kunstenaars en creatieve professionals nodig hebben om zich te uiten en een creatieve visie te ontwikkelen.

- **Trek de indexatie van budgetten van rijk en gemeenten gelijk.** BIS en Rijkscultuurfondsen worden gecompenseerd via een loonprijsbijstelling. Veel gemeenten indexeren echter helemaal niet, waardoor een ongelijk speelveld ontstaat tussen Rijksgefinancierde instellingen en gemeentelijke instellingen.
- **Neem in een cultuurconvenant tussen verschillende overheden trendvolgving van de prijs- en loonbijstelling op.** Dat is de enige manier om de kloof te dichten en werkenden een fatsoenlijk inkomen te garanderen.
- **Zorg voor extra middelen** voor een eerlijke vergoeding van werkenden, een eerlijke verdeling van de middelen en een sterke keten over de gehele breedte van de sector.
- **Geef makers ruimte** om hun talenten blijvend te ontwikkelen en ruimte om tot ontwikkeling te komen, en voor huisvesting en broedplaatsen.

6. Een gezonde financiële basis & investeringsagenda

De culturele en creatieve sector staat financieel onder druk door inflatie, koopkrachtdaling, afschaffing van het scholingsbudget STAP, afbouw van de zelfstandigenaftrek en de introductie van een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering. Ook heeft de sector [minder dan gemiddeld gedeeld](#) in de financiële groei (4% tegen 30%) ten opzichte van de gehele samenleving. Aanpassen of afschaffen van het btw-tarief van 9% voor cultuur zal leiden tot minder toegankelijkheid van cultuur en de financiële basis in de sector verslechteren.

- **Behoud het btw-tarief van 9% voor cultuur** (o.a. beeldende kunst, boeken, musea, bioscopen, podiumkunsten) en zet in op fiscale maatregelen voor kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector.
- **Heb oog voor de financiële consequenties van het arbeidsmarktbeleid** voor de culturele en creatieve sector.

7. Duurzaamheid

De culturele en creatieve sector draagt zorg voor het verleden en heden. De toekomst is echter zorgwekkend en de klimaatcrisis urgent. Vertegenwoordigers van de cultuursector spelen een cruciale rol in de overgang naar een duurzame toekomst. De sector is betrokken bij verduurzaming van de samenleving.

- **Versterk de rol van kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector ter bevordering van duurzaamheid**, zowel binnen de sector zelf ([ACTIEalscultuur](#)) als in de samenleving.
- **Maak ruimte in transitiefondsen** voor kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector, om zo de verduurzaming te versnellen.

8. Digitalisering & Kunst en Wetenschap

De samenleving én het gedrag van het cultuurpubliek van de toekomst veranderen snel door de toenemende mogelijkheden van digitale technologieën. Digitale innovaties geven kansen op het gebied van toegankelijkheid, publieksbereik, participatie en nieuwe artistieke creatie. Digitale transformatie van culturele organisaties is nodig. Investeer in digitalisering, want het vergroot de maatschappelijke relevantie van cultuur en maakt culturele organisaties toekomstbestendig. Daarnaast waren kunst en wetenschap ooit twee kanten van dezelfde medaille. Breng die twee kanten weer bij elkaar.

- **Investeer in digitale transformatie** van de cultuursector, met aandacht voor zowel kansen als bedreigingen.
- **Ondersteun het initiatief voor een KxW-programma** met budgetten voor samenwerking tussen kunst en wetenschap, maar ook matchmakingsprogramma's, kennisontwikkeling, samenwerking, outreach experimenteel onderzoek en projecten op het gebied van kunst en wetenschap - en maak kruisbestuiving mogelijk tussen artistiek en academisch onderzoek.